

Odešla Blanka Ůlehlová

Je obtížné odhadnout počet lidí, které překvapila a velice zarmoutila zpráva, že 8. srpna 2018 opustila tento svět jímí vážená a ctěná kolegyně, laskavá rádkyně a učitelka, inspirativní spolupracovnice a obětavá přítelkyně RNDr. Blanka Ůlehlová, DrSc. Její milovaná rodina, která pro ni byla vždy na prvním místě, a početní smuteční hosté se s Blankou rozloučili 17. srpna v brněnském krematoriu s vědomím, že naše i světové společenství ekologů půdních mikroorganismů, a nejen jich, opustil vzácný a nenahraditelný člověk, pro něhož byla pomoc a láska k bližnímu naprosto samozřejmá a přirozená věc.

Blanka Ůlehlová, rozená Urbanová, se narodila 27. září 1927 v Židlochovicích u Brna, kde prožila většinu života (viz také Živa 2012, 6: CXVI). Mladá sokolka zde rozvíjela nejen svou tělesnou zdatnost, ale i úctu a lásku k lidem a k vlasti. Vysokoškolská studia absolvovala na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde na její odbornou orientaci měl velký vliv významný mikrobiolog prof. Jan Kořínek. Zásadní pro její životní cestu bylo setkání s Jiřím Ůlehlou, synem prof. Vladimíra Ůlehly, prvního profesora fyziologie rostlin na brněnské Masarykově univerzitě a současně známého etnografa, zaměřeného hlavně na podchycení a záchranu moravského lidového písňového dědictví. Syn Jiří šel v otcových šlépějích oběma uvedenými směry (viz také Živa 2009, 5: LXXIV). Také Blanka spolu s ním, svým manželem, odkaz prof. Ůlehly po celý život střezila a rozvíjela. Vnučka Julia, k Blančině velké radosti, v jejich folkloristické práci pokračuje.

Po ukončení studia pracovala B. Ůlehlová ve Výzkumném ústavu krmivářském v Pohořelcích, kde obhájila i svou kandidátskou dizertaci. V r. 1962 nastoupila do Botanického ústavu tehdejší Československé akademie věd v Brně na Staré ulici. Tam působila až do odchodu do penze. Vedla zde skupinu půdních mikrobiologů a rozvíjela především výzkum účasti mikroorganismů v koloběhu dusíku v sucho-

zemských travinných, mokřadních a mělko vodních ekosystémech. Tato tematika tvoří obsah jejich téměř 100 vědeckých prací v našich i zahraničních časopisech. Ojedinelé je její monografické zpracování úlohy mikroorganismů v dekompozičních procesech v mokřadech a zhodnocení mikrobiální dekompozice odumřelé organické hmoty v lučních ekosystémech. Výrazně jímí přispěla jak do národních, tak světových souhrnných knižních publikací, vzešlých z mezinárodních vědeckých programů International Biological Programme (IBP, 1965–74) a Man and Biosphere (MaB, od r. 1970) v rámci UNESCO. Věnovala se též výchově mladých půdních mikrobiologů – diplomantů a doktorandů, z nichž mnozí mají dnes již své úspěšné následovníky.

Po odchodu do penze působila Blanka Ůlehlová mnoho let jako expertka a oponentka v oborech půdní mikrobiologie a ekologie a byla členkou mnoha komisí zabývajících se trvale udržitelným rozvojem. V tom navazovala na svou bohatou odbornou a občanskou angažovanost v „podvratné“ ekologické sekci Československé biologické společnosti. Ta v letech 1970–89 pořádala semináře, které mimo jiné upozorňovaly na tehdejší neutěšený stav našeho životního prostředí a krajiny. Neoficiální zpráva ekologické sekce o této situaci nesměla být v Československu uveřejněna. Získaly a vysílaly ji k nám však rozhlasové stanice ze svobodného světa. Pokračovala v této činnosti ve Společnosti pro trvale udržitelný život (STUŽ, od r. 1990). Česká společnost pro ekologii její celoživotní dílo ocenila čestným členstvím, které jí udělila v r. 2013.

Blanka a Jiří Ůlehlovi spolu vychovali dva syny. Starší Martin emigroval po r. 1968 do USA, kde vystudoval a stal se fyzikem a aeronautickým inženýrem. Působil ve významných astronautických společnostech a v Národním úřadu pro letectví a kosmonautiku (NASA). Mladší Tomáš pracoval jako konstruktér v týmu vyvíjejícím umělé srdce pod vedením prof. Jaro-

1

1 Blanka Ůlehlová při setkání pamětníků jihomoravského ekologického výzkumu v září 2012 v Lednici

2 S kolegy a kolegyněmi v jí vedené laboratoři ekologického oddělení Botanického ústavu tehdejší Československé akademie věd v Brně při zpracování vzorků z terénu.

3 Radost Blanky Ůlehlové a její pracovní skupiny po skončení dlouhé řady analýz a vyhodnocení jejich výsledků v laboratoři. Snímky E. Dobrovolné

míra Vašků na katedře patologické fyziologie Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity v Brně, pak odešel do Prahy a věnoval se zdravotnické technice a informatice. Tomáš se stal zároveň s Blančinými vnoučaty a pravnoučaty radostí a oporou ve stáří své maminky, žila nyní u něj v Praze.

Mezeru vzniklou Blančiným odchodem ve vědě i lidských vztazích bude možno zaplnovat jen zvolna a nebude to snadné. Ale neúnavnou snahou budeme nejlépe přispívat k naplnění bohatého odkazu, který nám zde zanechala.

2

3